

Eesti keel maailmas

Eesti keelest ja Hiina müürist

Jüri Valge

Haridus- ja Teadusministeeriumi nõunik

Ajad, mil eesti keelt – küll veel ühtseks kirjakeeleks arendamata eesti murdeid – ainult Eestis kasutati, on ammu möödas. Keskajani ulatuvaid mõnikord üpris ulatuslikkegi üksikjuhte kõrvale jättes võis juba poolteist sajandit tagasi leida eesti keelt rääkivate maaotsijate, sõjavangide, küüditatute ja kriminaalide ning nende järeltulijate kogukondi nii naaberaladelt (eelkõige Peterburi ja Pihkva kubermangust), Siberist, Krimmist kui ka nii kaugetest paikadest nagu Ameerika ja Türgi. Suurimateks eestlaste keskusteks väljaspool Eestit olid saanud Peterburi ja Riia.¹ Koos eestlastega levis välismaale eesti keel ning eestlaste kooselamise paigus ka tahtmine ja võimalus seda säilitada – kasutades ja lastele õpetades. Riigi ja kohaliku omavalitsuse osaks oli üldjuhul eestikeelseks tegevuseks loa andmine (mida mitte alati ei antud!), oma koolid, kirikud, seltsid ja ajalehedki asutasid väljarändajad ise.

Ajaloolis-võrdleva keeleteaduse areng viis eesti keele ka välisülikoolide programmidesse: 1830. aastatel Helsingisse – kus seda õpetas soome keele lektor Carl Niklas Keckmann² – ja 1901. a Uppsalasse, kus õppejõuks oli rootslasest dotsent Karl Bernhard Wiklund³, kuid sellel polnud loomulikult mingit seost eestlaste väljarändamisega: tegemist oli fennougristide algatusega, mille eesmärgiks soome ja soome-ugri keelte sisukam õpetamine. Sisuliste põhjuste kõrval mängisid mõnikord küllalt olulist rolli ka praktilised kaalutlused.

Kahe sõja vahel

1920. aastaiks asendus esimene suur väljarändamine idast tulemisega: 1920–1923 naasis Venemaalt Eestisse 37 578 optanti, kuigi avalduse esitajaid oli 106 067.⁴ Majanduskriis tõi kaasa läänesuunalise emigratsiooni mõningase elavnemise. Nõukogude Liidus eesti keele kasutamine (trükitegevus, koolid, organisatsioonid, isegi asutused) esialgu jätkus: 1927. a oli seal 174 eesti algkooli, milles õpetas 242 õpetajat ja õppis peaaegu 10 000 last. Tegutses koguni Hariduse Rahvakomissariaadi eesti osakond oma sektsioonidega (vt Eesti Entsüklopeedia 10, 1998, lk 551) – kuni 1930. aastate repressioonide ajal isegi eesti keeles rääkimine ohtlikuks muutus. 1937. a muudeti eesti koolid venekeelseks või likvideeriti, suleti ka eesti kirjastused, ajalehed ja ajakirjad.

1930. aastate lõpuks elas väljaspool Eestit umbes 176 000 eestlast, neist 143 500 Nõukogude Liidus. Arusaadavalt võis 1928. a asutatud Välis-Eesti Ühing mingil määral kaasa aidata vaid läänepoolse diasporaa eestikeelsuse säilitamisele. Positiivselt mõjus ka 1927. a Gustav Olliku, Peeter Põllu ja Konstantin Pätsi algatusel asutatud Fenno-Ugria Asutus, mis oma väliseestlastele suunatud tegevuse küll peagi Välis-Eesti Ühingule üle andis. Ilmus ajakiri Väliseestlane, toimusid Välis-Eesti kongressid. Päris kõrvale ei jäänud ka Eesti riik: vähemalt Lätis korraldatavat eestikeelset haridust püüti nii metoodiliselt kui vahel poliitiliseltki toetada.

Kui oma riiki ei olnud

Alanud sõda koos sellele eelnenud ja järgnenud sündmustega tõi kaasa suured muudatused nii eestlaste paiknemises kui eesti keele levikus. Institutsionaalses mõttes ei laiendanud ei 1941. ega 1949. a küüditamised ning muud vägivaldsed itta viimised eesti keele kasutusala, sest eestikeelseid koole seal ei asutatud ega taasavatud (eestikeelsetest organisatsioonidest mõtleminegi oli keelatud!) ning eesti keele kasutus piirdus selle eraviisilise pruukimisega „kodus”, kolhoosis, sunnitöölaagris või vanglas. Üks erand siiski oli: 1957. a avati elanike soovil eesti õppekeelega Petseri II keskkool.⁵

Seevastu 1944. a sügisel tipnenud massiline põgenemine läände, teine suur väljarändamine, tõi kaasa paljude eesti keeles toimivate institutsioonide tekke – koolide, koguduste, kultuuriseltside ning kirjastustega alustades ning eksiilvalitsusega lõpetades: Saksamaal töötas

pögenikelaagreis 48 algkooli, 16 gümnaasiumi, 15 rahvaülikooli, Rootsis oli laagrikoole 43 (1200 õpilasega); gümnaasiumid asutati Sigtunasse ja Stockholmi. Olulist rolli lastele eesti keele õpetamisel etendasid eesti täienduskoolid, mida on olnud Rootsis 60, USAs 25, Kanadas 13, Austraalias 10, Ühendatud Kuningriigis 5 ja Saksamaal 22 (vt Eesti Entsüklopeedia 10, 1998, lk 552). Praeguseks on paljude nimetatud institutsioonide, eelkõige koolide, tegevus kas lõppenud/lõppemas või siis on nende aktiivsus märgatavalt vähenenud. Väheste silmapaistvate erandite hulka kuuluvad seejuures Stockholmi eesti kool ja Toronto eesti täienduskool. Asukohariikide toetus eestikeelsele ja -meelsele tegevusele ei olnud ülearu suur kusagil (pigem oli see olematu), küll aga tuleb tunnustada tõsiasja, et esialgne umbusaldamine või koguni vaenulikkus asendus pikkamööda neutraalse kõrvaltvaatamise ja veelgi hiljem koguni vaikiva toetusega.

Eesti NSV raamidesse surutud kodumaa ametlik suhtlemine väliseestlastega toimus VEKSA (= Väliseestlastega Kultuurisidemete Arendamise Ühing) kaudu ja see nägi eestikeelseis organisatsioonides vaenuliku propaganda levitajaid ning üksikinimestes heal juhul selle propaganda sihtmärki. VEKSA tegevus oli suunatud ka eesti keelt õpetavatele välismaa kõrgkoolidele. Enim eesti keele ülikoolilektoreid töötas Soomes ning nendegi raamaturiiulitele voolas tasuta eestikeelset kirjandust Tammsaarest kuni sotsialistliku võistluse korraldamise juhendini välja. Oluline on muidugi see, et eesti keele lektoreid Eestist üldse välismaale (eelkõige Soome) pääsema hakkas. Küllap lõi sellele püsivama tausta president Kekkose Eesti-külastus 1964. a märtsis. Üksikjuhtumist suurem tähendus on ka Oulu ülikooli professorite Matti Pääkköse ja Pauli Saukkose otsustavusel.⁶ Soomest saadud kogemus ja kontaktid on paljudel juhtudel osutunud hindamatuks eelduseks järgnevate aastate tööelule, kaasa arvatud eesti keele välisõppega tegelemisele.

1991 ja uued võimalused

Pärast iseseisvuse taastamist 1991. a ja samasse konteksti kuuluvat Nõukogude Liidu lõppu kujunes uus olukord ka eesti keele õpetamiseks välismaal, mis seisnes selles, et tekkis varasemast oluliselt suurem akadeemiline huvi eesti keele vastu. „Humboldti ülikooli jätsin hulludel aegadel vargsi maha oma vanema poja: seal tegeldi ennekõike ungari ja ugri keeltega, kuid lektoraadi huvi elavat eestlast kas või kuuks ajaks

enda hulgas näha oli siiras.”⁷ Äratati ellu või tekkisid eesti kultuuriseltsid nn idadiasporaas, plahvatuslikult suurenes väljaränne läände (kolmas väljaränd?) ning aegamööda hakkas tekkima riigi huvi eesti keele väljaspool Eestit õpetamise vastu. Kui Petseri II keskkooli (nn eesti kooli) toetati veel mõne üksiku aatemehe algatusel ning kohati õiguslikult korrektse ja vähem korrektse piiril kõndides, siis abi Ungaris töötavatele eesti keele lektoritele oli ilmselt juba organiseeritum (kuigi sellest hoolimata ebapiisav). Esimeste sammude järel sündis eelkõige Haridus- ja Teadusministeeriumi ning Eesti Instituudi koostöös (kuhu hiljem tõmmati kaasa ka Kultuuriministeerium, Siseministeerium, Välisministeerium ja rahvastikuministri büroo, kõrgkoolid, kiriku ja väliseestlaste esindajad) koguni kaks riiklikku programmi: „Eesti keele akadeemilise välisõppe programm (2000–2004)” (praegu kehtivat jätkuprogrammi vt Eesti keele ja kultuuri akadeemilise välisõppe programm (2005–2009), 2005⁸) ja „Rahvuskaaslaste programm (2004–2008)”⁹. Viimase toel toimuvat keeleõpet on hakatud kutsuma ka säilitavaks keeleõppeks, kuigi sageli pole säilitada midagi. Mõlemat programmi jätkatakse pärast praeguste lõppemist, akadeemilist juba teist korda. Loomulikult tuleb seda teha taas uutes oludes, sest 1991. a alates on muutunud nii õpetamise sihtgrupp, eesmärk, keskkond kui probleemid.

Muutunud sihtgrupp

Üldine tendents on see, et küla- või suhteliselt väikestes keskustes lähestikku elav ja lähedases päeva- või täienduskoolis oma lapsi õpetav eestlaskond on asendunud kas ühes suures linnas või veelgi suuremal alal hajali elavate inimestega. Kui varem põgeneti ja satuti laagritesse koos, siis nüüd emigreerutakse valdavalt väiksemas seltskonnas, mitte paanikas pagulasena, vaid ELi tööjõu vaba liikumise põhimõtet teadlikult järgides. Hajali elamine mõjutab tänapäeva suurlinnades kindlasti eestikeelsesesse kooli tulemise võimalusi, olgu selleks Peterburi või Brüssel, Moskva või Helsingi (Moskvas suletigi eesti kool muu hulgas ka ületamatute sõiduraskuste tõttu, Helsingis on eestikeelse kooli asutamise problemaatikas üks olulisi teemasid selle asukoht). Sõjajärgsetel väljarändajatel oli kahtlemata tihedam suhe emakeelses kui praegustel minejatel: elu nimel põgenenutele oli keel sidemeks millegi kaotatu ja kalliga, samuti oli ettevalmistus välismaal elamiseks sageli olematu, mis omakorda sundis koonduma, eesti keelt kasutama

ja lastele õpetama. Tänapäeval rännatakse välja sageli mitmeaastase planeerimise ja ettevalmistuse (k.a sihtmaa keele kursused!) järel ning olemas olevad või välismaal sündivad lapsed lähevad suhteliselt loogiliselt võõrkeelsetesse koolidesse. Kui sõjajärgsete põgenike esimene põlvkond üritas nii iseenda kui lastegi eesti keele oskust säilitada või luua, siis tänapäeval jääb emakeelearnastus sageli integreerumisvajadusele ja -soovile alla.

Uus on seegi, et võõrkeelne ümbrus, kus eesti keele oskust tuleb säilitada ja arendada, on paljudele selles viibijatele ajutine (vahetusõpilased ja -üliõpilased, diplomaatide ning teiste ELi asutuste töötajate lapsed jne). Ajutiselt kodumaast eemal viibijate jaoks on asutatud emakeeleõppe, k.a eesti keele õppe võimalustega Euroopa koole. Niisuguste mõned aastad Eestist eemal viibivate inimeste arv on suurenemas ning koos sellega ähmastumas ka mõiste „väliseestlane”.

Uued eesmärgid

Ka keeleõppe eesmärgid on läbi elanud muutuse. Sõja järel algul vahest praktilinegi (seotud lootusega peatselt kodumaale tagasi pöörduda) emakeeleharrastus teises pikkamööda – koos lootuse vähenemisega – aateliseks tegevuseks, mis oli kohati enam tähtis vanematele kui lastele enestele. Viimasel ajal on eesti keele oskuse praktiline tähtsus taas kasvanud, seda eriti välismaise eluga lõplikult kohanemata uue laine väliseestlaste hulgas. Viimased on asutanud koguni uusi seltse (nt HEA Selts Hamburgis, eesti seltsid Soomes ja Rootsis), kus korraldatakse muu tegevuse kõrval ka laste keeleõpet. Võimalus, et mitmed hiljuti välismaale siirdunuist oma lastega pärast kapitali kogumist koju tagasi pöörduvad, ei pruugigi enam puhtalt teoreetiline olla ning siis kulub eesti keele oskus laste haridustee jätkamiseks hädasti ära. Nn idaeestlaste hulgas – Venemaal, Ukrainas ja Valgevenes asutatud eesti kultuuriseltside korraldusel – on eesti keele oskus hüppelauaks esivanemate kõrgema elatustasemega maale ning see tagab ka jätkuva huvi eesti keele õppimise vastu (üha enam küll Eestis toimuvate ja Eesti riigi rahastatavate kursuste kaudu, sest väikesearvulisele eestlaskonnale ei ole koha peal eesti keele õpetust võimalik korraldada).

Kohtadesse, kus on suuremal hulgal ümberrahvustumise eri astmel olevaid eesti juurtega lapsi – Ülem-Suetuk Siberis, Aleksandrovka Krimmis – on saadetud Eestist õpetaja; eesti keele õpetust toetab riik ka Salme ja Sulevi koolides Kaukaasias. Kahtlemata tugevaim ja pers-

Urmas Nemvaltsi illustratsioon

pektiivikaim eesti keelt õpetav kool endise NSVLi alal on Riia eesti keskkool, millega Eesti Haridus- ja Teadusministeerium teeb tihedat koostööd.

Muutunud on riigi ja avalikkuse seisukoht. Kolm aastat tagasi eesti keele kodumaal säilitamise vajadusest lähtunud seisukoht „aidata välismaal olevatel eesti kogukondadel ja hajaeestlastel säilitada võime eesti keeles suhelda, et nende võimalik repatrieerumine oleks lihtsam ja võimalused levitada välismaal Eestile soodsat infot suuremad” (Eesti keele arendamise strateegia (2004–2010), lk 35) on jõudnud vägagi võimsalt riiki juhtivate erakondade koalitsioonilepingusse (eesti keele kaitse poliitika osa, punktid 15–18: valitsus „rakendab toimiva eestlaste tagasikutsumise riikliku programmi, toetab eesti keele kasutamist ja levitamist väljaspool Eestit (---), avab Helsingis Eesti kooli (---), finantseerib audiovisuaalsete eesti kõnekeele õppeprogrammide väljatöötamist (---)” (Valitsusliidu programm 2007, lk 15). Tagasipöördujate arv ongi sellel aastal mitmekordistunud. Kui vahetult iseseisvuse taastamise järel nägid paljud eesti keelega väljaspool Eestit tegelemises kas raha raiskamist – olukorras, kus lahendamist vajavaid probleeme oli endalgi küllaga –, romantilis-aatelise moraalse kohustuse täitmist

(väliseestlased) või puhtalt akadeemilist tegevust (ülikoolid), siis nüüd on suhtumine teine.

Demograafiline olukord ja tööjõupuudus sunnivad pingutama iga rahvuskaaslase nimel, keda õnnestub välismaalt koju tagasi tuua. Arusaadavalt on see keele säilimisele kasulik: eestlase arvu miinimum, mille juures on võimalik oma keelt tänapäevase riigi ja ühiskonna vajadustele vastavalt arendada, ei ole mitte väga kaugel. Rahaliseski mõttes on eesti keele välisõpe tõhus, sest maksta tuleb niikuinii: kas keele õpetamiseks välismaal või siis tagasi pöördunute järeleaitamiseks pärast koju naasmist. Loomulikult on ka kolmas võimalus: integreerida väga kalli raha eest ja küsitavate tulemustega päris võõra emakeele ja kultuuritraditsioonidega tulijaid.

Eesti keele akadeemilist välisõpet on aegade jooksul nimetatud pehmeks diplomaatiaks. Tundub, et siin on pehmust vähemaks jäänud ning keele ja keelepoliitiliste seisukohtade kaitsmise vajadust juurde tulnud. See, mis praegu Eestiga seoses toimub, ei ole enam tavapärane diplomaatiline kemplemine, vaid infosõda, milles osalemiseks meil endal vahendeid napib. Seetõttu on iga akadeemilise studiumi või lühema intensiivkursuse vältel eesti keele ja koos sellega objektiivse info saamise võime omandanud ning oma riigis ja ühiskonnas arvestatavale kohale tõusnud inimene oluline kui Eesti huvide võimalik kaitsja. Näiteid ei leidu mitte ainult Münsteri ülikooli traditsiooniliste Annabergi keelekursuste lõpetajate või *Helsingin Sanomat*'e ajakirjanikega seoses, vaid mujalgi. 1980. aastate kuldaeg, kus välismaal (eelkõige Soomes) töötav eesti keele ülikoolilektor oli ka oma maa praktiliselt ainuke esindaja (välja arvatud muidugi „traditsioonilise” ja tugeva, sõja järel lääneriikides tekkinud väliseesti kogukonnaga riigid) on möödunud, ent olukordi, kus eesti keele õppe kontekstis on vaja kodumaad kaitsta, tuleb ette ka tänapäeval – nii Peterburis kui Glasgows. Petserist rääkimata.

Interneti võidukäik keeleõppes

Keeleõppe keskkond on muutunud. Kui veel paarkümmend aastat tagasi toimus välismaine eesti keele õpe lahus keele tegelikust, reaalses kasutamisest, siis tänapäeval võib Toronto täienduskooli õpilane või Tokio tudeng lugeda eestikeelse ajalehe arvutiversiooni varem, kui see paberil mõnda kodumaa metsakülle jõuab. Unustusse on jäänud ajad, mil kodulektüüri materjali nappis; küll on kujunenud probleemiks

tuhandete lehekülgede kaupa kättesaadava eestikeelse teksti kvaliteet. Ka TV- ja raadiosaated on kättesaadavad seal, kus Internetki. Uus on see, et ka Eesti ise on muutunud oluliseks välisõppe keskkonnaks: suviste keelelaagrite, riigi rahastatavate õppekohtade ja stipendiumide toel on eesti keelt omandama jõudnud nii akadeemilisi kui koolieas õppureid, nii etnilisi eestlasi kui teiste rahvaste esindajaid.

Ajastule iseloomulikult võimaldab Internet levitada ka spetsiaalselt eesti keele õppele suunatud materjale. Virtuaalselt kättesaadavad Miksike, Pangloss (Keel ja meel, <http://www.panglosskool.eu>), E-fant (<http://www.efant.ee>), samuti Koolielu (erinevad õppematerjalid: <http://www.koolielu.ee>) ja muidugi lasteportaal www.lastekas.ee on teinud iseseisva eesti keele õppimise võimalikuks mis tahes maailma nurgas.

Ulatuslikku arvutipõhist eesti keele ja kultuuri õppeprogrammi on koostatud ka Uppsala ülikoolis (Raimo Raag). Arvutipõhine töökeskkond võimaldab eesti keelt omandada neilgi üliõpilastel, kellel mitmesugustel põhjustel pole võimalik statsionaarsesse õppesse tulla. Praegu toimuvast Uppsala ülikooli arvutipõhisest eesti keele kursusest osavõtjad elavad mitte ainult üle kogu Rootsi, vaid ka Norras, Ühendkuningriigis ja Itaalias. Arvutipõhiste kursuste koostamine ja arendamine jätkub – ka meil Eestis – ning selle töö vajalikkust on mõistnud poliitikudki.

Tänapäevaste Interneti-võimaluste taustal tuleb eriti tunnustada neid väliseesti peresid, kus varasematel aastatel pideva raske töö tulemusena, igapäevaste loobumiste (nii vanemate kui laste poolt) hinnaga suudeti lastele anda kakskeelne haridus ning luua Eestis toimetulekuks vajalik emakeeleoskus ka võõras keelekeskkonnas.

Aegade jooksul on muutuse läbi elanud ka eesti keele õppe sisuline keskkond. Vahest kõige rohkem paistab see silma ülikooliõppe juures. Puhas lingvistiliste või veidi laiemalt filoloogiliste eesmärkidega keeleõpe on üha enam asendumas keele õppimisega mingi teise, keelevaldkonnast üpris kaugel oleva tegevuse jaoks ning arusaamiseks eestikeelses kultuuriruumis toimuvast. Grammatikaõpingud pole kuhugi kadunud ja loodetavasti ei kaogi, nende kõrvale on aga tulnud võimsalt igapäevaelus hakkama saamiseks vajalikud vestlusharjutused. Eesti ei saada välisülikoolidesse enam eesti keele, vaid eesti keele ja kultuuri lektoreid.

Kuidas edasi?

Eesti keele õppe laienemine välismaal on kaasa toonud mitmeid probleeme. Usun, et Eesti suudab vajalikud päris suured kulutused teha ning võime seetõttu mittetegemisest johtuvad veel suuremad kulutused tegemata jätta. Igatahes liigume graafikus, mille järgi akadeemiliste lektorite arv peaks kümnekonna aasta jooksul suurenema paarikümneni (loodetavasti jõuab lektor ka Lätti!). Keerulisem on lektoriks sobivate inimeste leidmine; eriti siis, kui eelmise lektori küllalt kõrgele tõstetud latti ei taheta allapoole lasta. Väiksem valikuvõimalus ja madalam kvaliteet käivad koos. Üha raskem on täita ka põhimõtet, mille järgi hea eesti keele ja kultuuri õppejõud peaks oskama selle maa keelt, kuhu ta tööle siirdub (näiteks leedu või poola).

Ka keelekursuste toetamise ja koguni koolide asutamise soove tuleb järjest juurde ning kohati on võimalik neile soovidele ka vastu tulla. Kuigi vajadus välismaale üldhariduskoole asutada võib vähehaaval taandudagi – kuivõrd majandusolud Eestis peaksid paranema -, jätkub ajutiselt seal viibivate perede arvu suurenemine ja nende laste emakeeleõpetus tuleb igal juhul korraldada.

Vajadus eesti keele õpetamisega väljaspool Eestit edasi tegelda ei kao kuhugi. Jaapanisse ja sealt ringiga tagasi Eestisse on eesti keel juba jõudnud. Miks peaks Hiina müür meie emakeele levitamisele vastu seista suutma?

Eesti keele õpetamisest maailmas annavad ülevaate lisad 1 ja 2.

Lisa 1

EESTLASTELE SUUNATUD EESTI KEELE ÕPE KOOLIDES JA KURSUSTEL 2007/2008

Loetelus on Haridus- ja Teadusministeeriumi ning Eesti Instituudi käsutuses olev info 2007. a sügise seisuga nendest eesti keele õpetamiskohtadest, millega kas ollakse või on viimasel ajal oldud kontaktis. Kindlasti on kohti, kus eesti keelt õpetatakse, rohkem. Paigad, kuhu on saadetud õpetaja Eestist, on kirjutatud tumedalt.

Abhaasia

1. Salme Keskkool
2. Sulevi Algkool
3. Suhhumi Eesti Selts „Linda”

Ameerika Ühendriigid

4. Albany-Schenectady Eesti Kool
5. Baltimore'i Eesti Kool
6. Chicago Eesti Kool
7. Connecticuti Eesti Kool
8. Lakewoodi Eesti Kool
9. Los Angelese Eesti Kool
10. New Yorgi Eesti Kool
11. San Francisco Eesti Kool

Austraalia

12. Eesti keele kursused Sydneys

Belgia

13. Brüsseli Euroopa Kool

Hispaania

14. Alicante Euroopa Kool

Holland

15. Eesti kool Hollandis (Haag)

Itaalia

16. Varese Euroopa Kool

Kanada

17. Toronto Eesti Täienduskool

Leedu

18. Leedu Eesti Seltsi keelekursused (Vilnius)

Luksemburg

19. Luksemburgi Euroopa Kool (Luxembourg)

Läti

- 20. Riia Eesti Keskkool**

Rootsi

21. Stockholmi Eesti Kool

Saksamaa

22. Hamburgi Eesti Kool
23. Müncheni Eesti Kool
24. Müncheni Euroopa Kool

Soome

25. Helsingi Roihuvuori Kool

Taani

26. Kopenhaageni pühapäevakool

Ukraina

- 27. Aleksandrovka Keskkool**
28. Ukraina Eesti Selts (Kiiev)

Valgevene

29. Valgevene Eesti Selts (Minsk)

Venemaa

- 30. Petseri Ii Keskkool**
- 31. Ülem-Suetuki Põhikool**
32. Moskva Eesti Selts
33. Peterburi Eesti Selts
34. Karjala Eesti Selts (Petroskoi)
35. Tveri Eesti Selts

Lisa 2

AKADEEMILINE EESTI KEELE JA KULTUURI VÄLISÕPE 2007/2008

Ka kõrgkoolide kohta avaldatav loend põhineb Haridus- ja Teadusministeeriumi ja Eesti Instituudi kasutuses oleval infol, mis võib tegelikust mõnevõrra erineda. Eestist saadetud lektor on kirjutatud tumedalt.

Ameerika Ühendriigid

1. Indiana Ülikool – HTM ja EI osutavad abi lektori valikul.

Austria

2. Viini Ülikool

Holland

3. Groningeni Riiklik Ülikool

Jaapan

4. Tokio Ülikool

Leedu

5. Vilniuse Ülikool

Läti

6. Läti Ülikool

Poola

7. Krakovi Ülikool
8. Varssavi Ülikool
9. Poznani Sotsiaalteaduste Kõrgkool

Prantsusmaa

10. INALCO (Riiklik Ida Keelte ja Kultuuride Instituut, Pariis)

Rootsi

11. Uppsala ülikool

Saksamaa

12. Göttingeni Ülikool
13. Hamburgi Ülikool
14. Kieli Ülikool
15. Müncheni Ülikool

Soome

16. Helsingi Ülikool
17. Turu Ülikool
18. Oulu Ülikool
19. Jyväskylä Ülikool
20. Joensuu Ülikool
21. Tampere Ülikool

Tšehhi

22. Praha Karli Ülikool

Ungari

23. Szombathely Kõrgkool
24. Debreceni Ülikool
25. Budapesti Ülikool
26. Miskolci Ülikool
27. Szegedi Ülikool

Venemaa

28. Peterburi Riiklik Ülikool
28. Pihkva VolnõI Instituut
30. Mari Riiklik Ülikool

Ühendkuningriik

31. Glasgow Ülikool
32. Londoni Ülikool (slavistika ja Ida-Euroopa uuringute instituut)

¹ R. Raag, Eestlane väljaspool Eestit. Tartu, 1999.

² H. Kurvinen, Kas te räägite eesti keelt? – Tietopisto. Oulun yliopistoväen tiedotuslehti 2001, nr 18, lk 3.

³ R. Raag, Hundred Years of Academic Teaching of Estonian at Uppsala University. – 100 aastat akadeemilist eesti keele õpet Uppsala ülikoolis. Eesti keele ja keelepoliitika ettekanded. Uppsala-Tartu, 2001, lk 105–109.

⁴ H. Kulu, Eestlaste tagasiränne 1940–1989. Lääne-Siberist pärit eestlaste näitel. – Publicationes Instituti Geographici Universitatis Helsingiensis C 9. Helsinki, 1997, lk 104-105.

⁵ V. Tamm, Petseri eesti kool. Minevik, olevik, tulevik. Tallinn, 2005.

⁶ R. Kasik, Õppetöö välismaal. – 200 aastat eesti keele ülikooliõpet. Tartu, 2003, lk 361–368.

-
- ⁷ L. Meri, Kiri Jüri Valgele 19. juunil 2002.
- ⁸ Eesti keele ja kultuuri akadeemilise välisõppe programm (2005–2009).
– <http://www.hm.ee/index.php?popup=download&id=4315>
- ⁹ Rahvuskaaslaste programm (2004-2008). – <http://www.hm.ee/index.php?popup=download&id=4177>.